

УДК 636.4.082.26

ОСНОВНІ НАПРЯМИ І ДОСЯГНЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ У СВИНАРСТВІ НАУКОВОЇ ШКОЛИ З ГЕНЕТИКИ І РОЗВЕДЕННЯ ПРОФЕСОРА В. О. МЕДВЕДЕВА

Іонов І. А., д. с.-г. н., проф., член-кор. НААН
Інститут тваринництва НААН

У статті розглянуто становлення наукового шляху видатного вченого в галузі свинарства – професора В. О. Медведєва. Проведено аналіз стану галузі свинарства та племінної бази на початку його трудової і наукової роботи. Розкрито внесок професора В. О. Медведєва у породотворний процес та місце створених генотипів у сучасній генеалогічній структурі свиней України. Зокрема йде мова про створення української м'ясної породи свиней, внутрішньопородних типів у великій білій породі й породі ландрас та ін. Висвітлено етапи формування наукової школи, основні наукові здобутки сформованої наукової школи.

Ключові слова: **наукова школа, творчий шлях, свинарство, розведення тварин, породоутворення.**

Після закінчення Московської сільськогосподарської академії ім. К. А. Тимірязєва у 1952 році, виробничої діяльності у місті Гусаєво Ярославської області (1952-1954 рр.) та аспірантури при Всесоюзному науково-дослідному інституті тваринництва В. О. Медведєв 1957 року розпочав працювати в Інституті тваринництва Лісостепу і Полісся УРСР старшим науковим співробітником, де він працював 51 рік (1957-2008 рр.), у тому числі 28 років (1970-1992 рр.) на посаді завідувача відділу свинарства.

За цей час спільно зі своїми аспірантами, науковцями, техніками і лаборантами він вивів і апробував нову спеціалізовану українську м'ясну породу свиней у складі трьох заводських типів (центрального полтавського, харківського, асканійського), 12 заводських ліній і 25 родин; новий український заводський тип свиней у породі ландрас УЛН-1; внутрішньопородний тип УВБ-1 у великій білій породі з підвищеним рівнем відтворювальних якостей, внутрішньопородний тип УВБ-2 з підвищеними відгодівельними якостями, внутрішньопородний тип УВБ-3 з підвищеними м'ясними ознаками, донецький заводський тип великої білої породи у складі двох заводських ліній і 4 родин.

За цей час було опубліковано біля 300 наукових праць, підготовлено 29 докторів і кандидатів с.-г. наук, 6 авторських свідоцтв і патентів на прилади прижиттєвого визначення якісних показників м'яса і сала та 8 авторських свідоцтв на селекційні досягнення.

Наукова діяльність професора В. О. Медведєва у галузі свинарства розпочиналася у період піднесення галузі. На початку 1970 – х років в Україні було 19,6 млн голів і вироблялося 1,53 млн. тонн свинини у забійній вазі [1]. Це становить відповідно 29,4 і 28,4 % до загальної кількості й об'єму виробництва СРСР. Максимальні показники було досягнуто 1990 року. У суспільному секторі було 77,6 % поголів'я і 57,1 % вироблялося свинини. Упроваджувалися принципи концентрації і спеціалізації галузі.

Проте породний склад був обмежений і визначався трьома основними породами: великої білої (82,2 %), української степової білої (12,6 %) та миргородської (4,5 %). Інші породи (ландрас, велика чорна, українська степова ряба) займали

лише 0,7 %. Зовсім не було спеціалізованих м'ясних порід. Племінну базу складала: 24 племзаводи, 12 племрадгоспів та 414 племінних ферм [2].

Показники розвитку і росту кнурів великої білої породи коливалися від 306,5 кг і 170 см у племфермах до 338,1 кг і 179,2 см у племзаводах; маток – відповідно від 226,3 кг і 155 см до 239,6 кг і 160,3 см.

У кнурів української степової білої – від 327,6 кг і 179,6 см до 354,0 кг і 180,6 см; маток – відповідно 243,4 кг і 166,7 см до 239,0 кг і 159,2 см.

У кнурів миргородської породи – від 264,8 кг і 166,2 см до 312,6 кг і 177,2°см; у свиноматок – від 202,5 кг і 147,6 см до 223 кг і 159,4 см. Тобто показники росту і розвитку були задовільні і високі.

Багатоплідність маток великої білої породи була в межах від 10,4 до 11,2 голів, молочність – від 61,9 кг до 82,6 кг, маса гнізда при відлученні у 2 місяці – від 148 кг до 198,9 кг, кількість поросят при відлученні – від 9,6 голів до 10,5 голів. Вік досягнення живої маси 100 кг потомками великої білої породи досягав 196,7 діб, української степової білої – 195,8 діб, миргородської – 206 діб; середньодобові прирости – відповідно 688, 677 і 627 г., витрати кормів на 1 кг приросту – відповідно 4,10, 3,86 і 4,28 корм. од.; товщина сала – відповідно 29,6, 28,4 і 31,3 мм.

Ці дані свідчать, що відтворювальні ознаки були на рівні класів першого і еліти згідно з Інструкцією з бонітування свиней. Деяко гірші показники були за відгодівельними і, особливо, м'ясними ознаками.

Промислове схрещування і гібридизація свиней обмежувались відсутністю спеціалізованих вітчизняних порід кнурів. На імпорتنі завезення кнурів витрачали валютні кошти. Обмежено ввозили кнурів порід: ландрас, естонської білої, північнокавказької та ін.

Велику роботу з розвитку племінного свинарства, створення племінних заводів і радгоспів, розповсюдження промислового схрещування було проведено попереднім завідувачем відділу у 1944-1970 рр. кандидатом с.-г. наук Д. К. Білогубом. Вивченням ефективності промислового схрещування порід великої білої і миргородської займалися провідні науковці того часу М. Т. Балашов, М. І. Матієць, Л. К. Гребень, П. Є. Ладан та інші.

Із перших кроків наукової діяльності В. О. Медведєв прийняв рішення на розширення породного складу вітчизняних спеціалізованих батьківських м'ясних порід та створення їх племінної бази. В Україну перших свиней породи ландрас було завезено у 1957 р. в дослідне господарство "Українка" НДІТ Лісостепу і Полісся УРСР. В 1960 р. з Канади було завезено 111 голів породи ландрас (12 кнурів і 99 свинок). Другу партію породи ландрас завезли в Україну зі Швеції у кількості 73 голови (23 кнури та 50 свинок). У 1964 році зі Швеції і Англії завезли ще 68 голів. Усього за період з 1957 року до 1964 року в Україну завезли 252 голови (47 кнурів і 205 свинок). Крім того, з племрадгоспів "Красный бор" Новгородської області та "Маліс" (Латвія) протягом 1960-1963 рр. завезено понад 400 голів цієї породи. На основі завезених генотипів були створені племінні господарства. Генеалогічний склад завезених свиней породи ландрас складав 34 генеалогічні лінії кнурів і 41 родину маток. Після акліматизації селекційно-племінну роботу вели з 16 лініями кнурів (Брома, Ректуса, Траппа, Кур'єра, Філана та інш.) і 23 родинами маток (Міри, Мрії, Дори, Даги, Піти, Єви, Асти, Тіни, Драгони, Брочахи, Абби, Бламстини, Корини та ін.). Цілеспрямована робота з породою завершилася створенням нового заводського українського типу в породі ландрас УЛН-1 (наказ № 36 від 18. 11. 1991 р по МСГ СРСР) з підвищеними відгодівельними і м'ясними ознаками.

Нині, станом на 1.01.2013 р., порода ландрас займає друге місце (25,35 %) серед 12 порід, що розводять в Україні, поступаючись тільки великій білій породі (64,03 %) [3]. У породі налічується 88 генеалогічних ліній і 144 родини [4]. Розведенням свиней породи ландрас займаються 48 племінних господарств із чисельністю основних свиноматок 9370 голів і 389 кнурів. Вік досягнення живої маси 100 кг становить від 160 до 215 діб, товщина сала – від 10 мм до 30 мм, багатоплідність маток – до 13,8 поросят, маса гнізда при відлученні у 2 міс – до 251 кг.

Так, розпочата справа професором В. О. Медведєвим зі розширення генофонду порід вітчизняних спеціалізованих м'ясних порід торжествує.

Створена пізніше, у 1993 році, українська м'ясна порода за чисельністю займає третє місце (3,31 %) серед усіх порід. У її складі 22 лінії і 30 родин. Розведенням займаються 23 господарства з чисельністю основних маток – 1888 голів і 139 кнурів [4].

Друга м'ясна порода – уельська, завдяки діяльності В. О. Медведєва, А. Ф. Ткачова і Л. Л. Білько, розпочала свою історію з 1964 року, коли з англійської виставки у м. Москві було завезено в дослідне господарство Інституту тваринництва "Українка" всього 2 кнури і 8 свинок. Повторне завезення відбулося у листопаді 1975 року з Великобританії у кількості 13 кнурів та 22 свинок. Було створено нові дочірні господарства уельської породи ДП ДГ "Гонтарівка" ІТ УААН, колгосп ім. Фрунзе Білгородської області Російської Федерації. Генеалогічний склад породи – 9 ліній і 7 родин. Уельська порода була основною для створення харківського заводського типу та української м'ясної породи.

Доля кровності уельської породи сягає 75 % серед 11 вітчизняних і зарубіжних порід. Нині порода малочисельна (0,31 %). Займає 9 місце серед 12 порід. Проте у 2009 році проведено третій завіз цієї породи з Великобританії (О. М. Церенюк) і залишається надія на її збереження.

Із метою виведення вітчизняної спеціалізованої м'ясної породи колективом науковців Росії, України (В. О. Медведєв, А. Ф. Ткачов), Білорусі, Молдови було розроблено Програму і методику її створення. Порода створювалась методом складного відтворювального схрещування. Планувалось створити 5 зональних типів: центральний, південний, сибірський, степовий і західний.

У селекційному центрі Білоруського НДІТ у 1982-1983 рр. були одержані і перевірені вихідні проектні генотипи на базі полтавського і білоруського типів, які доповнювалися власними регіональними зональними типами. Для України при створенні центрального типу це були генотипи (велика біла х ландрас х уельська) і кнури полтавська м'ясна х білоруська м'ясна.

Породу було завершено 1993 року (наказ від 31.12.1993 р. "Про виведення української м'ясної породи свиней") у складі 3 заводських типів, 12 ліній, 25 родин. Авторами породи і харківського заводського типу стали науковці В. О. Медведєв, А. Ф. Ткачов, А. І. Хватов, Я. Я. Яцун, А. І. Тищенко, В. І. Россоха та інші виробничники. Свині української м'ясної породи можуть бути використані в якості як батьківської, так і материнської форм при чистопородному розведенні, промислового схрещуванні та гібридизації і є плановою заключною породою у всіх регіонах України.

Коло наукових інтересів В. О. Медведєва було широке. Це: генетика, розведення, годівля, утримання свиней, онтогенез ембріональний і постембріональний, чистопородне розведення і промислове схрещування й гібридизація, обчислювальна техніка і комп'ютеризація, системи і методи селекції, бонітування, популяційний і генеалогічний аналіз і як фінал – виведення нових і удосконалення існуючих порід, типів, ліній, родин, кросів; математичні методи оцінки й прогно-

зування продуктивності, селекційні індекси, породовипробування, нормативно-правові розробки, тощо. Займався він і педагогічною роботою, будучи професором кафедри розведення і генетики ХЗВІ (нині ХДЗВА).

Ці розробки дозволили йому розробити нові деталізовані норми годівлі свиней за трьома напрямками продуктивності порід свиней – універсальні, м'ясні та сальні (В. О. Медведєв, Н. В. Ляшенко). Глибоко володіючи особливостями онтогенезу свиней, В. О. Медведєв розпочав розробляти породну технологію вирощування свиней за різними напрямками продуктивності.

Ці досягнення стали можливими завдяки спільній праці колективу науковців, що становлять наукову школу професора В. О. Медведєва з генетики та розведення свиней. До її складу входять: 29 докторів і кандидатів с.-г. наук та техніків і лаборантів (Г. В. Півень, Б. В. Шевченко, Г. І. Ключина, З. В. Познякова, Г. А. Сафронова, А. І. Гришина, С. М. Щетініна, Л. Л. Білько, І. О. Білашенко та інші).

Наполеглива праця завершилася захистом докторської дисертації на тему: "Формування м'ясності свиней та шляхи збільшення виробництва свинини" (1972 р.).

Перший аспірант В. О. Медведєва, кандидат с.-г. наук А. Ф. Ткачов (1967 р.), вперше визначив вплив порід великої білої, ландрас і уельської на формування господарсько-біологічних якостей свиней та характер успадковування ознак при схрещуванні. Створив племінну базу уельської породи. Вивів нову заводську лінію Рекса 599 в уельській породі, приймав участь у створенні української м'ясної породи, харківського заводського типу.

Полегешко І. С. (1970 р.) продовжував встановлення ефективності використання кнурів порід ландрас і уельської при дво- і трипородному промисловому схрещуванні. Було доведено, що при дво- і трипородному схрещуванні підвищується багатоплідність на 0,43-0,87 поросят, великоплідність – на 15,1-24,2 % і маса гнізда при відлученні у 2 місяці – на 6,7-11,5 %. Середньодобові прирости помісей більші на 7,3-17,9 %. Вік досягнення живої маси 100 кг був меншим на 11,8-21,4 діб.

Капітальну трудомістку роботу з встановлення вікової і породної динаміки формування м'ясності у свиней різного напрямку продуктивності порід великої білої, ландрас і миргородської за період від народження до досягнення живої маси (щомісячно) 100 і 120 кг провела кандидат с.-г. наук В. М. Юрченко (1970 р.). Вона, під керівництвом В. О. Медведєва, визначила: зміни виходу продуктів забою, морфологічного складу туш і відрубів, відносні й абсолютні зміни м'язової, жирової і кісткової тканин, динаміку промірів туш, питому вагу цінних відрубів, ріст і розвиток мускулатури осьового і периферичного відділів скелету, хімічні й фізико-технологічні якості м'яса і сала, ефективність відгодівлі помісей до живої маси 80, 100, і 120 кг.

Кандидат с.-г. наук В. М. Галай встановив вплив інтенсивності відгодівлі на м'ясо-сальні якості свиней різного напрямку продуктивності (1971 р.). Було встановлено, що інтенсивна відгодівля (середньодобовий приріст 641-723 г) порівняно з помірним (466-515 г) покращує відгодівельні якості свиней порід великої білої, ландрас і миргородської. При цьому рівень годівлі був переважаючий ($\eta = 79,3\%$), ніж породи ($\eta = 2,47\%$) на енергію росту.

Вперше визначив ефективність схрещування маток великої білої породи з кнурами різного напрямку продуктивності в умовах великих спеціалізованих господарств кандидат с.-г. наук П. І. Лимарь (1973 р.). Доведено, що схрещування підвищує багатоплідність на 10,3 %, масу поросят при народженні – до 27,6 % та

при відлученні – на 4,2-14,3 %. Кнури порід ландрас, уельської і естонської беконної забезпечували високі показники.

Кандидат біологічних наук Я. Я. Яцун встановила особливості ембріонального росту свиней порід великої білої, миргородської і ландрас у 30-, 45-, 60-, 90-добовому і при народженні поросят (1973 р.). Доведено, що ембріони породи ландрас онтогенетично менш зрілі на 14 діб порівняно з великою білою і миргородською. Морфогенез білої крові на 15 діб затримується у ембріонів породи ландрас. Встановлено динаміку змін росту і розвитку ембріонів. Ці дослідження дали підставу для розвитку деталізованої диференційованої годівлі і породної технології.

Продовжував вивчення ефективності міжпородного промислового схрещування свиней кандидат с.-г. наук Г. О. Тимошенко (1973 р.).

Кандидат с.-г. наук А. І. Хватов удосконалив метод оцінки ремонтного молодняка свиней за власною продуктивністю (1974 р.), визначив ефективність типу підборів "краще з кращим", "гірше з гіршим". Встановив, що однорідний підбір кращих фенотипів підвищує енергію росту на 11,6-13,0 %, використання кормів на 6,42-20,8 %. Застосування ультразвукових приладів прижиттєвого визначення товщини сала сприяло масовому використанню методу в селекції.

Ефективність використання гібридних кнурів велика біла х ландрас, миргородська х ландрас, уельська х ландрас при промисловому схрещуванні встановив кандидат с.-г. наук А. А. Коваленко (1975 р.). Використання гібридних кнурів підвищує показники продуктивності маток великої білої породи на 11,3-35,6 %. Помісі на 26-28 діб раніше досягали забійних кондицій, краще використовували корми на – 0,48-0,71 корм. од.; вміст м'язової тканини збільшувався на 6,3-12,3 %.

Ефективність розведення свиней різного напрямку продуктивності в умовах Вірменської республіки, схрещування з місцевими лісогорними свинями, виведення нової м'ясної породи проводив доктор с.-г. наук Р. С. Варян (1977 р.).

Кандидат с.-г. наук І. М. Запорожець (1978 р.) розробляв методи ранньої прижиттєвої оцінки м'ясності свиней. Встановив вплив типу підбору кнурів і маток за товщиною сала.

Кандидат с.-г. наук Я. К. Васадзе (1979 р.) виявив вплив різного рівня протеїнового живлення при міжпородному схрещуванні м'ясних порід. Підвищення рівня протеїну до 15 % сприяє підвищенню енергії росту на 1,8-4,7 %, скороченню віку досягнення 100 кг на 3,6-11,9 діб, краще використовують корми – на 0,04-0,44 корм. од.

Вплив інбридингу на господарсько-корисні і біологічні якості при чистопородному розведенні і схрещуванні порід великої білої і ландрас встановив кандидат с.-г. наук А. А. Комаров (1984 р.). Ступінь інбридингу був від віддаленого (0,6-0,7 %) і аутбредного до помірного (12,5 %) і тісного (25,0 %). Доведено, що використання інбредних кнурів підвищує ефективність промислового схрещування на 6,6-15,7 % за відтворними ознаками і на 0,4-0,8 % за м'ясними.

Продуктивні якості свиноматок великої білої породи і ландрас при схрещуванні з кнурами порід дюррок і гемпшир у порівнянні з кнурами м'ясних порід ландрас і уельська встановила кандидат с.-г. наук Н. І. Лисун (1984 р.). Доведено, що використання кнурів дюррок підвищує багатоплідність на 3,0-8,0 %, масу поросят при народженні – на 9,84-7,87 %, масу гнізда при відлученні – на 6,17-19,98 %. Кнури породи гемпшир порівняно з дюррок при схрещуванні з матками ВБ і ландрас мали менший ефект. Проте помісі велика біла х гемпшир перевершували аналогів велика біла х ландрас, велика біла уельська.

Кандидат с.-г. наук Г. М. Лисун (1984 р.) визначав ріст, розвиток і продуктивність племінних свинок у залежності від терміну їх відлучення до 10, 30, 60 і старше 60 діб. Доведено, що раннє відлучення (10 і 30 діб) підвищує інтенсивність використання свиноматок до 2,4-2,7 опоросів за рік. Затримка росту компенсується до 2,5-місячного віку. Для годівлі ранньовідлучених поросят розроблено спеціальний комбікорм.

Кандидат с.-г. наук В. І. Россоха (1984 р.) виявив вплив різних ступенів інбридингу на формування генотипу свиней і їх господарсько-біологічні якості. Доведено, що інбридинг негативно впливає на ознаки з низьким успадкуванням – на 3,42-8,55 %, високим – на 1,72-5,22 %. Інбридинг не впливає на біологічні особливості свиней та їх імунобіологічну резистентність та кореляційні зв'язки між ознаками.

Встановив вплив різних режимів вирощування на ріст, розвиток і відтворювальні якості кнурів в умовах великих промислових комплексів кандидат с.-г. наук Р. А. Віроб'ян (1986 р.). Встановлено, що застосування активного моціону тривалістю 1,5-2,0 години в день забезпечує підвищення енергії росту на 4,1-5,9 % порівняно з безвигульним. При цьому міцність кісток підвищується на 13,7-50,2 %. Моціон покращує запліднюючу здатність маток на 12,4-14,4 %, продуктивність маток – на 3,8-7,2 %.

Кандидат с.-г. наук В. М. Щербак (1989 р.) удосконалювала методи оцінки кнурів за відгодівельними якостями потомків. Розроблено метод оцінки декількох кнурів на одному материнському організмі. Диференціацію потомків при народженні за батьками проводили за імуногенетичними тестами. Метод є більш точним і об'єктивним. Внесено зміни до відбору потомків на оцінку в Інструкцію проведення контрольної відгодівлі.

Кандидат с.-г. наук О. М. Унковська (1989 р.) виявила вплив інтенсивності вирощування (550 г, 650 г, 750 г, і 850 г) на ріст, розвиток, біологічні і господарсько-корисні ознаки кнурів. Найбільш ефективним виявилось інтенсивне (850 г) вирощування кнурів у поєднанні з моціоном. Інтенсивне вирощування не впливає негативно на формування сіменників кнурів.

Кандидат с.-г. наук Л. В. Россоха (1991 р.) встановила ефективність породно-лінійної гібридизації свиней з використанням кнурів нового спеціалізованого центрального типу української м'ясної породи. Використання кнурів ліній Циліндра, Цементна, Цепкого і Ценного підвищує відтворювальні ознаки на 2,94-6,86%, енергію росту – на 58-79 г, вміст м'яса в тушах – на 5,23-6,91 %.

Запліднюючу здатність кнурів-плідників порід великої білої і ландрас та її взаємозв'язок з господарсько-корисними якостями їх нащадків визначав кандидат с.-г. наук Р. А. Файзулін (1993 р.). Запліднююча здатність кнурів взаємозв'язана з багатоплідністю ($r = 0,31$), кількістю та масою поросят при відлученні ($r = 0,44$, $r = 0,47$), активністю сперми ($r = 0,55$) і об'ємом сперми ($r = 0,26$).

Кандидат с.-г. наук В. О. Шагимага (1994 р.) розробив прилади для визначення параметрів якості м'яса за біофізичними ознаками. Розроблено прилади і експрес-методи визначення вологості, вологоємкості і мармуровості м'яса.

Порівняльну оцінку порід свиней при чистопородному розведенні і міжпородному схрещуванні та гібридизації в умовах степової зони України провів кандидат с.-г. наук В. Є. Мазур (1994 р.). Оцінено генотипи таких порід як велика біла, ландрас, велика чорна, дюроч, харківський заводський тип ХМ-1. Визначено гетерозисні поєднання.

Кандидат с.-г. наук А. А. Лоза (1996 р.) установив імуноглобуліновий статус молозива і молока свиноматок та доказав можливість його використання в селекції свиней.

Ефективність гомо-та гетерогенного підбору свиноматок і кнурів типу УВБ-2 у великій білій породі свиней за стресостійкістю встановив кандидат с.-г. наук Д. Ю. Григор'єв (1997 р.).

Кандидат с.-г. наук О. М. Церенюк (2003 р.) визначав комбінаційну здатність маток нової української м'ясної породи свиней у поєднанні з кнурами різних генотипів порід великої білої голубівського спеціалізованого м'ясного типу УВБ-3, української м'ясної, дюрок та червонопоясної спецлінії (ЧПСЛ). Визначено ефекти загальної і специфічної комбінаційної здатності та типи і рівень прояву ефекту гетерозису.

Кандидат с.-г. наук О. В. Акімов (2010 р.) встановив ефективність породно-лінійної гібридизації з використанням заводських ліній свиней харківського заводського типу української м'ясної породи. Виявлено найбільш гетерозисні лінійно-родинні поєднання для виробництва.

Кандидат с.-г. наук М. А. Хватова (2013 р.) провела порівняльну оцінку різних поліалельних методів визначення комбінаційної здатності у свинарстві при повних діалельних схемах та повних і неповних топ-кросах із кнурами тестерами-аналізаторами. Доведено можливість скорочення комбінацій поєднань від 16 до 4 при чотирьох вихідних формах без втрати точності оцінки. Прогнозування ефекту гетерозису за генетико-математичною моделлю з включенням ефектів загальної і специфічної комбінаційної здатності забезпечувало майже повне співпадання прогностичних і фактичних значень.

Спільно з завідувачем лабораторії біофізики М. І. Бугайовим (1982-1990 рр.) розроблялась низка приладів для прижиттєвої експрес-оцінки м'ясних ознак та якості м'яса і сала. На розробки одержано 5 авторських свідоцтв і патентів. На їх базі розроблено 2 галузевих стандарти [5] у свинарстві (ОСТ 10 25-86, ОСТ 10 26-86) для прижиттєвої оцінки товщини сала та поросності свиноматок.

Медведев В. О. дуже цінив можливості використання засобів машинної обробки даних. У результаті спільно з науковцями (А. І. Хватов, Г. О. Твердохліб) було розроблено й упроваджено в умовах Голубівського селекційно-гібридного центру автоматизовану систему управління селекційно-технологічними процесами у племінному свинарстві ще у 1989 році.

Медведев В. О. мав надзвичайно широке коло наукових інтересів, якими володів не поверхово, а глибоко і фундаментально. До складу об'єднаного відділу входили: відділ годівлі (І. Г. Федотов, зав. відділу), лабораторія технології виробництва свинини (В. С. Пономаренко, зав. відділу; Т. С. Шоманський, с. н. с. і О. М. Володіна, технік та інші), група відтворення свиней (А. А. Беліков, к. в. н., І. М. Мартинюк; О. С. Мірошникова та інші). Це дозволяло комплексно вирішувати поставлені завдання.

Великий вклад внесено професором В. О. Медведевим у розробку низки методичних рекомендацій з організації методів і систем розведення, оцінки, виведенню нових і удосконаленню існуючих порід, типів, ліній і родин свиней. Всього опубліковано біля 50 методичних рекомендацій і вказівок, методик, які і нині є актуальними і дієвими.

Перспективні його розробки впроваджували й удосконалювали учні, в подальшому – наступні завідувачі відділу свинарства – А. І. Хватов, А. Ф. Ткачов, О. М. Церенюк. Багато ще досліджень В. О. Медведева повністю не реалізовано,

інші – міцно зайняли своє місце в арсеналі креативних молодих науковців і селекціонерів. (Т. А. Стрижак, О. В. Пасічник, Н. О. Ечкенджи, Н. В. Ляшенко).

Талант професора В. О. Медведєва, його важливі й оригінальні розробки достойно оцінені низкою медалей: ”За доблестный труд”, ”За трудовое отличие”, ”За трудовую доблесть”, ”Почесною Грамотою Мінагрополітики України.”

Медведєв В. О. любив вираз ”большое видится на расстоянии”. Так це і є.

Бібліографічний список

1. Доброхотов Г. Н. Свиноводство / Г. Н. Доброхотов. – М. : ”Колос”, 1974. – 544 с.
2. План селекционно-племенной работы в свиноводстве Украинской ССР на 1976-1980 гг. / Д. К. Белогуб, В. А. Медведев, А. Ф. Ткачов, А. И. Хватов, В. Н. Юрченко, Я. Я. Яцун. – К., 1977. – 76 с.
3. Рибалко В. П. Сучасний стан і подальший напрямок селекційно-племінної роботи по розведенню червоно-білопоясої породи м’ясних свиней / В. П. Рибалко // Ефективне тваринництво, 2013. – (71) № 7. – С.12 – 18.
4. Войтенко С. Л. Генеалогічна структура та якість племінних свиней України / С. Л. Войтенко, Л. В. Вишневський, М. Г. Порхун // Київ, 2009. – 44 с.
5. Система стандартів в свиноводстві. – М., 1988. – 25 с.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ И ДОСТИЖЕНИЯ ИССЛЕДОВАНИЙ В СВИНОВОДСТВЕ НАУЧНОЙ ШКОЛЫ ПО ГЕНЕТИКЕ И РАЗВЕДЕНИЮ ПРОФЕССОРА В.А. МЕДВЕДЕВА

Ионов И. А., Институт животноводства НААН

В статье идет речь о становлении научного пути выдающегося ученого в отрасли свиноводства – профессора В. А. Медведєва. Проведен анализ состояния отрасли свиноводства и племенной базы в начале его трудовой и научной деятельности. Раскрыт вклад профессора В. А. Медведєва в пороодообразовательный процесс и место созданных генотипов в современной генеалогической структуре свиней Украины. В частности идет речь о создании украинской мясной породы свиней, внутривидовых типов в крупной белой породе и породе ландрас и др. Осветлены этапы формирования научной школы, основные научные достижения сформированной научной школы.

Ключевые слова: научная школа, творческий путь, свиноводство, разведение животных, пороодообразование.

MAIN AREAS AND ACHIEVEMENTS IN PIG SCIENTIFIC SCHOOL OF GENETICS AND BREEDING OF PROFESSOR V.A. MEDVEDEV

Ionov I. A., Institute of Animal science NAAS

The article deals with the formation of a scientific way of an outstanding scientist in the pig industry - Professor V. A. Medvedev. The analysis of the industry and pig-breeding base at the beginning of his work and research. Discloses the contribution of Professor V. A. Medvedev in process of formation of breeds and created a place in modern genotypes genealogical structure pigs Ukraine. In particular, the question of the creation of Ukrainian meat breed pigs, inbreed types of large white breed and breed Landrace and others. Lighten the steps of forming a scientific school, major scientific achievements formed the scientific school.

Keywords: scientific school, creative way, pigs, breeding animals, rock formation.